

2012-02-08

Dnr 43-2011:1667

Falu kommun

info@falun.se

Rektorn vid Södra skolan

anna.sjoberg@falun.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Södra skolan
i Falun

Tillsyn av Södra skolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Falu kommun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Södra skolan besöktes av Skolinspektionen den 10 januari 2012.

Under det senaste läsåret har en förbättring av kunskapsresultaten noterats. Trots det är det fortfarande många elever som inte når de kunskapskrav som gäller för årskurs 3 och 5. Detta gäller särskilt årskurs 3 där nästan en fjärdedel av eleverna inte uppnår kraven i ämnena svenska som andraspråk och matematik. Resultaten kan enligt den tillförordnade rektorn och lärarna i många fall förklaras med att eleven har utländsk bakgrund och svårigheter med det svenska språket. Skolan tar ofta emot nyanlända elever. Fler elever hade dock sannolikt nått målen i de olika ämnena om skolan använt sig av studiehandledning på modersmålet. Detta är en rättighet som eleverna har men som skolan underlåtit att använda. Det är vidare anmärkningsvärt att modersmålsundervisningen organiseras på ett sätt som innebär att en del av eleverna med utländsk bakgrund dessutom förlorar undervisningstid i andra ämnen och därmed sannolikt ytterligare försämrar sina möjligheter att nå målen där. Arbetet med de olika elevgrupperna på Södra skolan sker i övrigt på ett medvetet och engagerat sätt. Det pågår ett utvecklingsarbete där uppföljning och utvärdering av arbetet i klassrummet är ett centralt inslag. Detta präglar arbetet i de båda arbetslagen på skolan. Däremot saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på skolnivå där både kunskapsresultat och värdegrundsarbete följs över tid och analyseras och där åtgärder för att förbättra verksamheten läggs fast. Detta är den största svagheten i skolans arbete och den förstärks av att det inte finns någon dokumentation av kvalitetsarbetet på skolnivå och inte heller av det arbete som faktiskt pågår ute i arbetslagen och bland lärarna. Därmed saknas också en viktig förutsättning för gemensam analys och diskussion om vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra kunskapsresultatet.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Södra skolan i Falun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falu kommun att senast den 8 maj 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Säkerställa att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Säkerställa att studiehandleddning ges till de elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat genom att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten och omsätta resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap 4 § första stycket skollagen).
- Rektorn ser till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen (4 kap.6, 7 §§ skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevers närvaro.

I detta ingår att:

- Säkerställa att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden).

Omfattning och resurstillgång

Alla elever erbjuds inte utbildning i den omfattning de har rätt till.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Säkerställa att den totala undervisningstiden för varje elev uppgår till minst 6665 timmar och följer de bestämmelser om fördelning av undervisningstiden som gäller för skolenheten (10 kap. 5 § skollagen).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskaper

De kunskapsresultat som skolan redovisat för Skolinspektionen visar att alla elever inte når målen/kunskapskraven i flertalet ämnen. Våren 2011 uppnådde 77 procent av eleverna i årskurs 3 kunskapskraven i ämnena svenska som andraspråk och matematik medan 100 procent av eleverna nådde detta mål i ämnet svenska. I årskurs 5 är det endast i ämnena bild och slöjd som skolan har full måluppfyllelse. I övriga ämnen redovisar skolan en måluppfyllelse mellan 74 och 87 procent. Resultatet innebär en förbättring, jämfört med föregående år, i samtliga ämnen utom hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa samt musik. Skolan har bara fört statistik över kunskapsresultatet under de två senaste läsåren och i ämnet svenska som andraspråk enbart under det senaste läsåret. Det är därför inte möjligt att bedöma hur kunskapsresultatet vid skolan utvecklats över en längre tid.

Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan föreläggs att vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Eleverna vid Södra skolan kommer från många olika länder och kulturer. Personalen vid skolan har en god medvetenhet om elevernas skilda bakgrunder och redovisar också i intervjun en god förmåga att möta elevernas behov och hantera de konflikter som uppstår. Värdegrundsarbetet bedrivs i första hand i de olika klasserna men får också konsekvenser på skolgården och i ämnen där andra lärare än klassläraren undervisar. När konfliktsituationer uppstår vidtas snabba åtgärder som involverar ett flertal lärare. Den elevenkät som genomförts inför tillsynen visar också på relativt höga värden när det gäller elevernas trygghet samt respekt och ömsesidigt förtroende.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Motivering

Om en elev befaras inte nå kunskapskraven för utbildningen ska rektorn enligt skollagen se till att elevens behov utreds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Om eleven som särskilt stöd behöver studiehandledning på sitt modersmål ska eleven få det.

En stor andel av eleverna vid Södra skolan har utländsk bakgrund och många är också nyanlända. Kunskapsresultaten vid skolan visar också att det finns elever som inte når upp till de kunskapskrav som gäller för årskurs 3 respektive 5. Trots detta har det enligt den tillförordnade rektorn och de intervjuade lärarna aldrig varit aktuellt att ge studiehandledning på modersmålet. Lärarnas uppfattning är att fler elever skulle ha nått målen om de fått denna typ av särskilt stöd.

Utredningen visar att det finns elever vid Södra skolan som inte fått studiehandledning på sitt modersmål trots att de bedömts behöva det. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning:

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat genom att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten och omsätta resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det vid skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Rektorn ansvarar vidare för att detta kvalitetsarbete dokumenteras och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Intervjun med den tillförordnade rektorn och lärare vid skolan visar att det på lärarnivå och i arbetslagen finns ett pågående arbete med att utvärdera och förbättra undervisningen och verksamheten i övrigt. Däremot saknas ett systematiskt kvalitetsarbete som kontinuerligt följer upp och analyserar resultat och processer för skolan som helhet och anger åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Vidare saknas en samlad dokumentation av skolans pågående arbete. Den senaste kvalitetsredovisningen gällde läsåret 2008/09. Därefter har ingen

kvalitetsredovisning eller annan samlad dokumentation och analys av resultat eller skolans arbete i övrigt gjorts. Något annat system för att samlat redovisa utvecklingsbehov till huvudmannen har inte heller funnits under de senaste åren.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det vid Södra skolan inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete för skolan som helhet, att dokumentation av kvalitetsarbetet saknas och att också rutiner för att redovisa utvecklingsbehov till huvudmannen saknas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning:

4 kap. 4 - 7 §§ skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevers närvaro

Bedömning:

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Alla elever ska inför årskurs 6 göra ett språkval. Vid Södra skolan finns inte tillgång till studie- och yrkesvägledare som stöd inför detta val. Något organiserat samarbete med den skola där eleverna sedan ska gå årskurs 7-9 finns inte. Inte heller kommer någon av de språklärare som kommande läsår ska undervisa eleverna i de nya språken på besök för att informera eleverna.

Utredningen visar att eleverna vid Södra skolan inte har tillgång till studie- och yrkesvägledning inför språkvalet i årskurs 6. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning:

2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Bedömningsområde: Omfattning och resurstillgång

Bedömning:

Alla elever erbjuds inte utbildning i den omfattning de har rätt till.

Motivering:

Skollagen anger en garanterad undervisningstid på 6 665 timmar som ska gälla för grundskolan. Vidare finns i skollagen bestämmelser om hur denna tid ska fördelas på olika ämnen.

Vid Södra skolan finns ett antal elever som deltar i modersmålsundervisning. Denna är centralt organiserad och innebär att ambulerande lärare kommer till skolan varje vecka för att ha lektioner. Eleverna lämnar då enligt de intervjuade lärarna den ordinarie undervisningen för att delta i modersmålsundervisning. Eftersom dessa lektioner alltid ligger på samma tid i veckan innebär det att en elev under ett läsår kan förlora över 30 lektioner i samma ämne. Lärarnas uppfattning är att detta väsentligt försämrar elevernas möjligheter att nå kunskapskraven i andra ämnen.

Utredningen visar att alla elever vid Södra skolan inte får den garanterade undervisningstiden i alla ämnen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen. Frågan om organisationen av modersmålsundervisningen i Falu kommun behandlas även i det övergripande kommunbeslutet.

Författning:

10 kap. 5 § skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Södra skolan

Södra skolan består av förskoleklass och årskurserna 1-6. Skolan har vid tillsynsbesöket 90 elever varav 14 går i förskoleklassen. Knappt hälften av eleverna har utländsk bakgrund och flera av dem är nyanlända. Verksamheten är på grund av underhållsarbeten omkring skolbyggnaden förlagd till en annan skola i närheten. Skolan leds av en rektor som också ansvarar för Aspeboda skola. Den ordinarie rektorn var vid tillsynsbesöket sjukskriven och ersatt av en tillförordnad rektor. Vid skolan arbetar tio lärare, tre fritidspedagoger och två elevassistenter.

Vid tillsynsbesöket intervjuades den tillförordnade rektorn och tre av skolans lärare.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsrådet Ingrid Åsgård.

På Skolinspektionens vägnar

Håkan Eilard
Enhetschef

Bertil Karlhager
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn)